

Імплементативне рішення Ради (ЄС) 2022/382 від 4 березня 2022 року, що встановлює факт масового напливу переміщених осіб з України у значенні статті 5 Директиви 2001/55/ЄС та запроваджує тимчасовий захист

Документ	Council Implementing Decision (EU) 2022/382 of 4 March 2022 (mass influx of displaced persons from Ukraine)
Номер	(EU) 2022/382
Дата	2022-03-04
Орган	Council of the European Union
Мова перекладу	Переклад українською

РАДА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ,

беручи до уваги Договір про функціонування Європейського Союзу,

беручи до уваги Директиву Ради 2001/55/ЄС від 20 липня 2001 року про мінімальні стандарти надання тимчасового захисту у разі масового напливу переміщених осіб та про заходи, що сприяють балансу зусиль між державами-членами під час приймання таких осіб і несення пов'язаних із цим наслідків, і зокрема статтю 5 цієї Директиви,

беручи до уваги пропозицію Європейської комісії,

враховуючи таке:

Преамбула

(1) 24 лютого 2022 року збройні сили росії розпочали широкомасштабне вторгнення в Україну в багатьох місцях з території Російської Федерації, з Білорусі та з непідконтрольних уряду районів України.

(2) Унаслідок цього значні території України тепер є зонами збройного конфлікту, з яких втекли або тікають тисячі людей.

(3) Після вторгнення, спрямованого на підриг європейської та глобальної безпеки і стабільності, Європейська рада у своїх висновках від 24 лютого 2022 року найрішучіше засудила неспровоковану та невиправдану військову агресію росії проти України, підкресливши грубе порушення міжнародного права і принципів Статуту ООН. Європейська рада вимагала повної поваги з боку росії до територіальної цілісності, суверенітету та незалежності України в її міжнародно визнаних кордонах, включно з правом України самостійно визначати свою долю. Європейська рада також підтвердила, що російський уряд несе повну відповідальність за свій акт агресії, який спричиняє людські страждання та загибель

людей, і що він буде притягнутий до відповідальності за свої дії. На знак солідарності з Україною Європейська рада погодила подальші санкції, закликала вести роботу з готовності на всіх рівнях і запропонувала Комісії висунути заходи на випадок надзвичайних ситуацій.

(4) Союз продемонстрував і продовжуватиме демонструвати свою рішучу підтримку України та її громадян перед лицем безпрецедентного акту агресії з боку Російської Федерації. Це Рішення є частиною відповіді Союзу на міграційний тиск, спричинений російським військовим вторгненням в Україну.

(5) Конфлікт уже має наслідки для Союзу, включно з імовірністю високого міграційного тиску на його східні кордони в міру розгортання конфлікту. Станом на 1 березня 2022 року до Союзу з України через Польщу, Словаччину, Угорщину та Румунію прибуло понад 650 000 переміщених осіб. Очікується, що ці цифри зростатимуть.

(6) Україна внесена до Додатка II до Регламенту (ЄС) 2018/1806, і громадяни України звільнені від вимоги мати візу під час перетину зовнішніх кордонів держав-членів для перебування не більше 90 днів упродовж будь-якого 180-денного періоду. З огляду на досвід, отриманий після незаконної анексії росією у 2014 році Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, а також війни на сході України, очікується, що половина українців, які прибувають до Союзу та користуються безвізовим короткостроковим в'їздом, возз'єднаються з членами родини або шукатимуть роботу в Союзі, тоді як інша половина клопотатиме про міжнародний захист. Залежно від розвитку конфлікту, згідно з поточними оцінками, Союз, імовірно, зіткнеться з дуже великою кількістю переміщених осіб — потенційно від 2,5 до 6,5 мільйона внаслідок збройного конфлікту, з яких, як очікується, від 1,2 до 3,2 мільйона шукатимуть міжнародний захист. Верховний комісар ООН у справах біженців оцінює, що за найгіршим сценарієм Україну можуть залишити до 4 мільйонів осіб.

(7) Ці цифри показують, що Союз, імовірно, зіткнеться із ситуацією, що характеризується масовим напливом переміщених осіб з України, які не можуть повернутися до своєї країни чи регіону походження внаслідок російської військової агресії. Масштаб напливу, ймовірно, буде таким, що виникає явний ризик того, що системи надання притулку держав-членів не зможуть опрацювати прибулих без несприятливого впливу на їх ефективну роботу та на інтереси відповідних осіб та інших осіб, які звертаються по захист.

(8) ООН оголосила Гуманітарний екстрений заклик щодо потреб у захисті та допомозі в Україні, а також Регіональний план реагування на ситуацію з біженцями з України, що містить відомості про кількість тих, хто потребує допомоги, та тих, на кого буде спрямовано допомогу.

(9) Верховний комісар ООН у справах біженців привітав підтримку, висловлену багатьма державами-членами щодо активації тимчасового захисту, передбаченого Директивою 2001/55/ЄС, аби забезпечити негайний і тимчасовий притулок у Союзі та

полегшити розподіл відповідальності за людей, які тікають з України, між державами-членами.

(10) У відповідь на цю ситуацію слід встановити наявність масового напливу переміщених осіб у значенні Директиви 2001/55/ЕС, аби надати їм тимчасовий захист.

(11) Метою цього Рішення є запровадження тимчасового захисту для громадян України, які проживали в Україні та були переміщені 24 лютого 2022 року або після цієї дати внаслідок військового вторгнення російських збройних сил, що почалося цього дня. Тимчасовий захист слід також запровадити для громадян третіх країн, крім України, які були переміщені з України 24 лютого 2022 року або після цієї дати і які до 24 лютого 2022 року користувалися в Україні статусом біженця або еквівалентним захистом. Крім того, важливо зберегти єдність родин та уникнути розбіжностей у статусах між членами однієї родини. Тому необхідно також запровадити тимчасовий захист для членів родин таких осіб, якщо їхні родини вже перебували та проживали в Україні під час обставин, пов'язаних із масовим напливом переміщених осіб.

(12) Доцільно також передбачити захист осіб без громадянства та громадян третіх країн, крім України, які можуть довести, що вони на законних підставах проживали в Україні до 24 лютого 2022 року на підставі чинного посвідки на постійне проживання, виданого відповідно до українського законодавства, і які не можуть безпечно та на сталій основі повернутися до своєї країни чи регіону походження. Такий захист має набувати форми або застосування до них цього Рішення, або іншого належного захисту згідно з національним законодавством, що визначається кожною державою-членом. Особи, які бажають скористатися захистом, повинні мати змогу довести, що вони відповідають цим критеріям прийнятності, пред'явивши відповідні документи компетентним органам відповідної держави-члена. Якщо вони не можуть пред'явити відповідні документи, держави-члени мають скерувати їх до належної процедури.

(13) Відповідно до Директиви 2001/55/ЕС держави-члени можуть поширити тимчасовий захист на всіх інших осіб без громадянства або громадян третіх країн, крім України, які законно проживали в Україні та не можуть безпечно і на сталій основі повернутися до своєї країни чи регіону походження. До таких осіб можуть належати громадяни третіх країн, які навчалися або працювали в Україні на короткостроковій основі під час подій, що призвели до масового напливу переміщених осіб. Такі особи в будь-якому разі мають бути допущені до Союзу з гуманітарних міркувань без вимоги, зокрема, наявності чинної візи, достатніх засобів до існування чи чинних проїзних документів, аби забезпечити безпечний проїзд з метою повернення до країни чи регіону їхнього походження.

(14) Держави-члени можуть також поширити тимчасовий захист на додаткові категорії переміщених осіб понад тих, до яких застосовується це Рішення, якщо такі особи переміщені з тих самих причин і з тієї самої країни чи регіону походження, що

зазначені в цьому Рішенні. У такому разі держави-члени мають негайно повідомити Раду та Комісію. У цьому контексті державам-членам слід рекомендувати розглянути можливість поширення тимчасового захисту на тих осіб, які втекли з України незадовго до 24 лютого 2022 року в міру зростання напруженості або які опинилися на території Союзу (наприклад, на відпочинку чи у робочих справах) безпосередньо перед цією датою і які внаслідок збройного конфлікту не можуть повернутися в Україну.

(15) Зазначається, що держави-члени в заяві погодилися не застосовувати статтю 11 Директиви 2001/55/ЕС.

(16) Тимчасовий захист є найбільш придатним інструментом у поточній ситуації. З огляду на надзвичайну та виняткову ситуацію, включно з військовим вторгненням росії в Україну та масштабом масового напливу переміщених осіб, тимчасовий захист має дозволити їм користуватися гармонізованими правами по всьому Союзу, що забезпечують належний рівень захисту. Очікується, що запровадження тимчасового захисту також принесе користь державам-членам, оскільки права, що супроводжують тимчасовий захист, обмежують потребу переміщених осіб негайно шукати міжнародний захист і, отже, ризик перевантаження їхніх систем притулку, зводячи формальності до мінімуму з огляду на терміновість ситуації. Крім того, громадяни України як безвізові мандрівники мають право вільно пересуватися в межах Союзу після допуску на територію протягом 90-денного періоду. На цій підставі вони можуть обрати державу-члена, у якій бажають користуватися правами, пов'язаними з тимчасовим захистом, і возз'єднатися з родиною та друзями в рамках значних діаспорних мереж, що існують сьогодні по всьому Союзу. На практиці це полегшить баланс зусиль між державами-членами, зменшуючи навантаження на національні системи приймання. Після того як держава-член видала посвідку на проживання відповідно до Директиви 2001/55/ЕС, особа, яка користується тимчасовим захистом, маючи право пересуватися в межах Союзу протягом 90 днів будь-якого 180-денного періоду, має змогу користуватися правами, що впливають із тимчасового захисту, лише в державі-члені, яка видала посвідку. Це не зачіпає можливості держави-члена ухвалити рішення про видачу в будь-який час посвідки на проживання особам, які користуються тимчасовим захистом згідно з цим Рішенням.

(17) Це Рішення сумісне з національними схемами тимчасового захисту і може застосовуватися на додаток до них; такі схеми можуть розглядатися як такі, що реалізують Директиву 2001/55/ЕС. Якщо в державі-члена є національна схема, більш сприятлива, ніж механізми, встановлені Директивою 2001/55/ЕС, держава-член має змогу продовжувати її застосовувати, оскільки ця Директива передбачає, що держави-члени можуть ухвалювати або зберігати більш сприятливі умови для осіб, охоплених тимчасовим захистом. Проте якщо національна схема менш сприятлива, держава-член має забезпечити додаткові права, передбачені Директивою 2001/55/ЕС.

(18) Директива 2001/55/ЄС належним чином враховує обов'язки держав-членів щодо підтримання правопорядку та забезпечення внутрішньої безпеки, оскільки вона дозволяє державам-членам виключити переміщену особу з тимчасового захисту за наявності серйозних підстав вважати, що ця особа: вчинила злочин проти миру, воєнний злочин або злочин проти людяності, як їх визначено в міжнародних документах, розроблених для врегулювання таких злочинів; вчинила серйозний неполітичний злочин за межами приймаючої держави-члена до допуску до неї як особи, яка користується тимчасовим захистом; або визнана винною у діях, що суперечать цілям і принципам ООН. Директива також дозволяє державам-членам виключити переміщену особу з тимчасового захисту за наявності розумних підстав вважати цю особу небезпечною для безпеки приймаючої держави-члена або для суспільства приймаючої держави-члена.

(19) Під час надання тимчасового захисту держави-члени мають забезпечити, щоб обробка персональних даних осіб, які користуються тимчасовим захистом, відповідала вимогам, установленим у законодавстві Союзу про захист даних, зокрема в Регламенті (ЄС) 2016/679 Європейського парламенту і Ради.

(20) Це Рішення має дозволити Союзу координувати та уважно відстежувати спроможність приймання в державах-членах, аби вживати заходів і надавати додаткову підтримку за потреби. Директива 2001/55/ЄС вимагає, щоб держави-члени у взаємодії з Комісією співпрацювали та обмінювалися інформацією для полегшення реалізації тимчасового захисту. Це має здійснюватися через «Платформу солідарності», у межах якої держави-члени обмінюються інформацією про свою спроможність приймання та кількість осіб, які користуються тимчасовим захистом на їхніх територіях. Для цілей такого обміну інформацією координаційну роль має взяти на себе Комісія. Держави-члени мають також сприяти формуванню спільної обізнаності Союзу про ситуацію, обмінюючись відповідною інформацією через механізми інтегрованого політичного реагування на кризи (IPCR). У цьому контексті держави-члени мають тісно співпрацювати з Верховним комісаром ООН у справах біженців.

(21) Відповідно до Директиви 2001/55/ЄС строк тимчасового захисту має становити початковий період в один рік. Якщо його не припинено на умовах статті 6(1), пункт (b), цієї Директиви, цей період автоматично продовжується на шестимісячні періоди на максимальний строк в один рік. Комісія постійно відстежуватиме та аналізуватиме ситуацію. У будь-який час вона може запропонувати Раді припинити тимчасовий захист на підставі того, що ситуація в Україні дозволяє безпечно і стале повернення осіб, які отримали тимчасовий захист, або запропонувати Раді продовжити тимчасовий захист на строк до одного року.

(22) Для цілей статті 24 Директиви 2001/55/ЄС посилання на Європейський фонд для біженців, заснований Рішенням Ради 2000/596/ЄС, слід розуміти як посилання на Фонд притулку, міграції та інтеграції, заснований Регламентом (ЄС) 2021/1147. Усі зусилля держав-членів з виконання зобов'язань, що випливають із цього Рішення,

будуть фінансово підтримані фондами Союзу.

(23) Із моменту ухвалення Директиви 2001/55/ЄС було створено низку агентств Союзу або посилено мандати створених раніше. У цьому контексті Комісія має співпрацювати з Європейським агентством прикордонної та берегової охорони (Frontex), Агентством Європейського Союзу з питань притулку та Агентством Європейського Союзу зі співробітництва у правоохоронній сфері (Europol) з метою постійного моніторингу та аналізу ситуації. Крім того, Frontex, EUAA та Europol мають надавати оперативну підтримку державам-членам, які звернулися по допомогу.

(24) Це Рішення поважає основні права та дотримується принципів, визнаних Хартією основних прав Європейського Союзу.

(25) Ірландія пов'язана Директивою 2001/55/ЄС і тому бере участь в ухваленні цього Рішення.

(26) Відповідно до статей 1 і 2 Протоколу № 22 про позицію Данії, доданого до Договору про Європейський Союз та до Договору про функціонування Європейського Союзу, Данія не бере участі в ухваленні цього Рішення, не пов'язана ним і не підпадає під його застосування.

(27) З огляду на терміновість ситуації це Рішення має набути чинності в день його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

УХВАЛИЛА ЦЕ РІШЕННЯ:

Стаття 1. Предмет

Цим встановлюється факт масового напливу до Союзу переміщених осіб, які були змушені залишити Україну внаслідок збройного конфлікту.

Стаття 2. Особи, до яких застосовується тимчасовий захист

1. Це Рішення застосовується до таких категорій осіб, переміщених з України 24 лютого 2022 року або після цієї дати внаслідок військового вторгнення російських збройних сил, що почалося цього дня:

(а) громадяни України, які проживали в Україні до 24 лютого 2022 року;

(b) особи без громадянства та громадяни третіх країн, крім України, які до 24 лютого 2022 року користувалися в Україні міжнародним захистом або еквівалентним національним захистом; та

(c) члени родин осіб, зазначених у пунктах (а) і (b).

2. Держави-члени застосовують або це Рішення, або належний захист відповідно до свого національного законодавства щодо осіб без громадянства та громадян третіх країн, крім України, які можуть довести, що вони на законних підставах проживали в Україні до 24 лютого 2022 року на підставі чинної посвідки на постійне проживання, виданої відповідно до українського законодавства, і які не можуть безпечно та на сталій основі повернутися до своєї країни чи регіону походження.

3. Відповідно до статті 7 Директиви 2001/55/ЄС держави-члени можуть також застосовувати це Рішення до інших осіб, включно з особами без громадянства та громадянами третіх країн, крім України, які законно проживали в Україні та не можуть безпечно і на сталій основі повернутися до своєї країни чи регіону походження.

4. Для цілей пункту (с) параграфа 1 частиною родини вважаються такі особи, за умови що родина вже перебувала та проживала в Україні до 24 лютого 2022 року:

(а) чоловік/дружина особи, зазначеної в пункті (а) або (b) параграфа 1, або партнер, який не перебуває у шлюбі, у сталих стосунках, якщо законодавство чи практика відповідної держави-члена розглядає пари, що не перебувають у шлюбі, порівнянно з подружніми парами в межах національного законодавства про іноземців;

(b) неповнолітні діти, які не перебувають у шлюбі, особи, зазначеної в пункті (а) або (b) параграфа 1, або її чоловіка/дружини, незалежно від того, народжені вони у шлюбі чи поза шлюбом або усиновлені;

(с) інші близькі родичі, які проживали разом як частина родини під час обставин, пов'язаних із масовим напливом переміщених осіб, і які на той час повністю або переважно перебували на утриманні особи, зазначеної в пункті (а) або (b) параграфа 1.

Стаття 3. Співпраця та моніторинг

1. Для цілей статті 27 Директиви 2001/55/ЄС держави-члени використовують Мережу ЄС з готовності до міграції та управління кризами відповідно до Рекомендації (ЄС) 2020/1366. Держави-члени мають також сприяти спільній обізнаності Союзу про ситуацію, обмінюючись відповідною інформацією через механізми інтегрованого політичного реагування на кризи (IPCR).

2. Комісія координує співпрацю та обмін інформацією між державами-членами, зокрема щодо моніторингу спроможності приймання в кожній державі-члені та виявлення потреби в додатковій підтримці.

Для цієї мети Комісія у співпраці з державами-членами, Frontex, EUAA та Europol постійно відстежує та аналізує ситуацію, використовуючи Мережу ЄС з готовності до міграції та управління кризами.

Крім того, Frontex, EUAA та Europol надають оперативну підтримку державам-членам, які звертаються по їхню допомогу в подоланні ситуації, зокрема для цілей застосування цього Рішення.

Стаття 4. Набуття чинності

Це Рішення набуває чинності в день його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Вчинено у Брюсселі 4 березня 2022 року. За Раду — Голова Ж. БОРРЕЛЬ ФОНТЕЛЬЄС (J. BORRELL FONTELLES).